

آرشیو ملی ایران
(معاونت اسناد)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

ایران در اشغال

اسنادی از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ توسط متفقین

سوم شهریور ۱۳۲۰

تغیلات فرزندگاران

در سال ۱۹۴۱ میلادی (۱۳۲۰ هجری شمسی) وضع متفقین در جنب جبهه (وم) پاس آور

برد ، و تنها راهی که برای رسیدن لگ به شوروی به روی آنها باز بود راههای ایران بود . متفقین

برای تقض بصری ایران و استفاده بیجان از این راهها در بین متابع ایران در صدد ایجاد جوی

برآمدند . در ۲۸ تیر ۱۳۲۰ هجری شمسی (= ۸ آگوست ۱۹۴۱) هر یک از دولتین

شوروی و انگلستان در راستی تسلیم وزارت خارجه ایران کردند و در وقت

به خطرات سنگین و آلام انبوهی متحم ایران اشاره شده و اخراج آنها از ایران خواسته

شده بود . در همین قرارداد در همین تاریخ در ۲۵ مرداد تسلیم شد . با اینکه ایران

ببصری خود را نمیسید کرد در ساعت ۴ بعد از نیمه شب ۲۰ شهریور ، در حالیکه نمایندگان

شوروی و انگلستان سوین قرارداد تسلیم کردند ایند و دولت به ایران

نیرو فرستادند ، تا در کان بر تیانیا کشتیهای ایران را در بندر سن هپور بمباران و جوی

را منقول کردند ، در بندر سن هپور و اهواز و آبادان نیرو پیاده کردند ، از راه خانقین

و قصر شیدین نیز شروع به تعرض در داخل خاک ایران کردند . نیروهای شوروی

نیز از راه جبهه دماکو و نقا و دیگر مرزهای و شمال روسی خور به داخل ایران هجوم آوردند .

وقایعی که پس از حاشیه سوم شهر سردر سیما روی داد از این قرار است . در ۵ شهریور
 دولت منصور استعفا داد و محمد علی فروغی به تخت وزیر منصوب شد . دولت جدید
 به نبردهای ایران دستور ترک اعفایت داد (۶ شهریور) . ۲۵ شهریور رضاشاه
 پهلوی را به جانشینی خود تعیین نمود ، و خود با خاندان سلطنتی عازم اصفهان شد . در ۲۶
 شهریور نبردهای اتمیوز ، برخلاف وعده قبلی ، وارد ایران شدند . بعد از پایان سرکانه‌ای
 میان ایران و انگلستان و شوروی به تصویب مجلس شورای ملی رسید (۶ بهمن ۱۳۲۰)
 که در آن دولتین امتیاز لغت کردند که مابین ارضی و حق حاکمیت ایران را محترم می‌دانند
 و در طی شش ماه پس از پایان جنگ نبردهای خود را از ایران خارج کنند .
 مگر ای ایران به منصفین در سر نوشت جنگ تأثیر محسوس داشت . راهها و راه آهن
 و سایر پل‌ها و قنل و خطوط ارتباطی ایران در اختیار منصفین قرار گرفت ،
 وجود نبردهای بیگانه در ایران وضع اقتصادی کشور را متزلزل کرد و دوران آشفته پدید
 آورد که بعد از پایان جنگ هم ادامه یافت . با آنکه ایران رسماً تحت اشغال
 نبود ، مردم ایران تقسیم کشور را بین روسیه و انگلستان به چشم دیدند . در این

۱۳

گیرودار، دولت شوروی در شهریور ۱۳۲۳ هجری شمسی تقاضای امتیاز نفت در شمال
ایران کرده و این امر نیز به کشمکشها و تشنیت داخلی افزود. سرانجام قانون
محموسیت دولت از مذاکره و عقد قرارداد راجع به امتیاز نفت با خارجی ها به تصویب

مجلس شورای ملی رسید (۱۱ آذر ۱۳۲۳)

کشور ایران در اتحاد با متفقین گرفتار مصائب شدید اجتماعی و اقتصادی و سیاسی گشته،

که حتی «مسئله ارضی آن را به محاصره انداخت ، دولت شوروی نیز در جای نهمه خود

در باب تخلیه ایران کوتاهی کرد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۱

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۲۵ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی پس از استعفا و کناره‌گیری از مقام سلطنت تهران را بقصد اصفهان ترک کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۴۹

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۲۵ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

فروغی نخست وزیر در مجلس شورای ملی حضور یافت و متن استعفا نامه اعلیحضرت رضا شاه پهلوی و تفویض سلطنت را به والا حضرت ولیعهد بدین شرح قرائت نمود :

" نظریا اینکه من همه قوای خود را در این چند سال بمصرف امور کشور کرده و نتوانم که من هم حس میکنم که اینک وقت آن رسیده است که یک قوه و بنیاد جوان تری بکارهای کشور که مراقبت را اعم لازم آرد بپردازد و اسباب سعادت و رفاه ملت را فراهم آورد . بنابراین امور سلطنت را به ولیعهد و جانشین خود تفویض نمودم و از کارها کناره گیری کردم . از امروز که بیست و پنج شهریور ماه سال ۱۳۲۰ (۲۵۰۰) است عموم ملت از کشوری و لشگری ولیعهد و جانشین قانونی مرا باید به سلطنت بشناسند و آنچه از پیروی مصالح کشور نسبت بمن می گردند نسبت با ایشان منظور آرند .

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۰

شماره صفحه : ۹۵۴-۹۵۴

مجموعه ۲-۰۰۷

تاریخ خبر : ۲۶ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

ساعت چهارونیم بعد از ظهر اعلیحضرت همایون محمد رضا شاه و مین تاجدار خاندان - پهلوی برای اجرای آئین سوگند بمجلس شورای ملی تشریف فرما شدند و سوگند نامه خدمت مملکت و مملکت و وفاداری به قانون اساسی و اصول مشروطیت را با این شرح قرائت فرمودند :

 سازمان شاهنشاهی
 جمهوری اسلامی ایران

" بسمه تعالی
 من ، خداوند قادر متعال را گواه گرفته ، به کلام اله مجید و به آنچه در نزد خدا محترم است قسم یاد میکنم که تمام عمر خود را مصروف حفظ استقلال ایران نمودم ، خداوند مملکت و حقوق ملت را محفوظ و محروس بدارم . قانون اساسی و مشروطیت ایران را نگهبان و برطبق آن قوانین مقرر سلطنت نمایم و رترویج مذهب جعفری اثنی عشری سعی و کوشش نمایم و تمام اعمال و افعال ، خداوند عز و شانه را حاضر و ناظر دانسته منظوری جز سعادت و عظمت دولت ایران نداشته باشم ، و از خداوند متعال در خدمت بترقی ملت ایران توفیق میطلبم و از ارواح طیبه اولیای اسلام استمداد مینمایم "

شاهنشاه پس از ادای سوگند ، بیاناتی در زمینه اصول مشروطیت و تفکیک قوا و همکاری در اعم بین دولت و مجلس ایراد فرمودند .

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۳

شماره صفحه : _____

موضوع : _____

تاریخ خبر : ۲۸ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

فرمان عفو عمومی از جانب اعلیحضرت همایون شاهنشاه صادر گردید و بلافاصله در اجرای فرمان شاهانه گروهی از زندانیان سیاسی و غیر سیاسی آزاد شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۴

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۳۰ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

محمد علی فروغی نخست وزیر اعضاء دولت را به این شرح به پیشگاه شاهنشاه معرفی کرد :

وزیر امور خارجه	علی سهیلی
وزیر جنگ	سرلشکر احمد نخجوان
وزیر کشور	سرلشکر امان اله جهانبانی
وزیر دارائی	مشرّف نفسی
وزیر دادگستری	مجید آهی
وزیر فرهنگ	عیسی صدیق
وزیر پست و تلگراف و تلفن	حمید سیاح
وزیر راه	محمد سجادی
وزیر بازرگانی و اقتصاد	عباسقلی گلشائیان
وزیر پیشه و هنر	علی اصغر حکمت
وزیر کشاورزی	علی اکبر حکیمی
وزیر بهداری	اسمعیل مرآت

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۵

شماره صفحه : _____

مراجع : _____

تاریخ خبر : ۳۰ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

مجید آهی وزیر دادگستری متن نامه اعلیحضرت رضاشاه پهلوی را در مورد واگذاری کلیه اموال منقول و غیر منقول معظم له به پادشاه جدید ایران در مجلس شورای ملی قرائت کرد و اعلام نمود که اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی نیز کلیه اموال و دارایی و کارخانجاتی را که از طرف پدر تاجدارشان بایشان واگذار شده بود بمنظور ترقی و تعالی کشور بعلت و دولت ایران اعطاء فرموده اند .

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۶

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۳۱ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی با تمام اعضای خانواده سلطنتی از اصفهان
بطرف یزد حرکت کردند تا از آنجا بکرمان عزیمت نمایند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۷

شماره صفحه: _____

مرجع: _____

تاریخ خبر: ۳۱ شهریور ۲۵۰۰

متن خبر

کلیه هیئت های سیاسی دولت های خارجی مقیم تهران در کاخ مرمر حضور یافتند و
بوسیله علی سهیلی وزیر امور خارجه به پیشگاه شاهانه معرفی شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۵۹

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۳ مهر ۲۰۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی و خانواده سلطنتی از کرمان به سیرجان وارد

شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۰۶۶۰

شماره صفحه: _____

مرجع: _____

تاریخ خبر: ۴ مهر ۲۰۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی و خانواده سلطنتی از سیر جان بسوی بندرعباس

حرکت کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۶۶۱

شماره صفحه :

مرجع :

تاریخ خبر : ۴ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

شاهنشاه مقرر فرمودند هیئتی از اشخاص مطلع و بی غرض مأمور شوند تا اگر کسانی نسبت به املاک پهلوی ادعای غبنی داشته باشند از املاک فوق رفع ادعا شود و موجبات نقل و انتقال آن بصاحبانشان فراهم گردد .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۶۲

شماره صفحه : _____

مراجع : _____

تاریخ خبر : ۲۵۰۰-۴۵

متن خبر

اعلی حضرت رضاشاه پهلوی بندرعباس را با کشتی پستی موسوم به " بندرا " ترك
کردند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۶۳

شماره صفحه :

موضوع :

تاریخ خبر : ۶ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

آغاز سلطنت اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی بوسیله تلگراف بسلاطین و رؤسای
جمهوری و رؤسای کشورهای خارجی اعلام گردید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۴۶۵

شماره صفحه: _____

مربع: _____

تاریخ خبر: ۷ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

فروغی نخست وزیر قبل از تشکیل جلسه علنی مجلس شورای ملی گزارشی از وضع
داری نقدی اعلیحضرت رضاشاه پهلوی در مداخله و خارج کشور و همچنین
جواهرات سلطنتی و پشتوانه اسکناس با اطلاع نمایندگان رسانید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

صفحه ۱ از ۱

دربار شاهنشاهی
اداره کل روابط فرهنگی

شماره میکروفیلم ۰۰۱-۰۰۴۷۶

شماره صفحه :

موضوع :

تاریخ خبر : ۲۷ مهر ۲۵۰۰

متن خبر

اعلیحضرت رضاشاه پهلوی و همراهان بجزیره موریس واقع در ۶۰۰ کیلومتری جزیره

ماراگاسکار وارد شدند .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

بخشنامه توقف احداث ساختمان و راه توسط سازمانها و وزارتخانهها در کشور - ۵ مرداد ۱۳۲۰

وزارت دارائی

دفتر وزیر

تاریخ ..... ماه ۱۳۱

شماره ..... ضمیمه

محرمانه - مستقیم

برحسب فرمان مطاع شاهانه مقرر است کارهای ساختمانی ام از وزارت و راه و غیره در مرکز و شهرستانها موقوف گردد و چنانچه محسوس نماید که در طرف پانزده روز موقوف کردید - البته مقصود از توقف این است که عملها را متوقف نگذارند و در صورت لزوم در صورتی که در راه آنها مسکن خود بازگشت نمایند .

در مورد ساختمانهای امینی :

۱- گتران بیست عمده در آنها کار میکنند دستور فرمائید مأمورین مربوطه یکجا حساب در ستون آنها را و این جمله را مرخص کنند .
۲- بیشتر از بیست تا سیصد عمده در آنها کار میکنند روزی سی تا چهل عمده را بپردازند و مستمری معوقه مرخص نمایند .

در مورد ساختمانهای مقاطعه دستور فرمائید منظور را بمقاطعه کارها حالی نماید تا به همین حد رنج خود آنها را بمقاطعه کارها بپردازند تا تمام دستمزد عملها را مرخص کنند . بدیهی است بهای سیاهه های تحویل کار آنها باید موقتی برداشته شود که بوسیله بازرسی در کار آنها معلوم شود عمده ها از آنها استنکار نمایند و اگر برای برداشتن دستمزد معوقه باید تبالا وجه دریافت دارند دستور خواهد فرمود مأمورین اخذ مرآتت نماید از همان وجه دستمزد معوقه عملها بپردازند .

بخزانه داری کل دستور داده شده است تا حدی که برای برداشتن دستمزد عملجات احتیاج بپول هست از محل حوالجات مربوطه وجه با اختیار اداره حسابداری آنها را بخواهد بگذارد .
کلیل وزارت دارائی

دستور فرمائید که در این خصوص - در کارگاهها - عملیات -

پخش اعلامیه تحت عنوان ایرانیان علیه آلمان‌ها توسط متفقین - ۴ شهریور ۱۳۲۰

ایرانیان!

هزارها آلمانی در خاک شما هستند اینها به تدبیر بمقامات مهمی در صناعت
حائز گشته اند و فقط منتظر يك كلمه از هیتلر هستند که منابع اصلی مالیه
شمارا تار و مار سازند سفارت آلمان برای اینها تشکیلات جامعی ترتیب
داده و هر کدامشان بماموریت مخصوصی معین اند شما میدانید به تحریکات
آلمانها چه فتنه و آشوبی در عراق تولید شد قطعاً اینها هیچ تردیدی نخواهند
داشت در ایران هم همین کار را بکنند -

عین همین وضعیت در بسیاری از ممالک کوچک اروپا دیده میشد پیش از
غلبه آلمانها بر آنها -

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

آقایانی که در ایران اختیاراتی دارند از تحذیرات مکرر مراجع بخطر
ماندن آلمانها در خاک شما تجاهل کرده اند و این مخاطره تنها برای شما نیست
برای انگلیس و روس هم همین حال را دارد ما مصمم بر قتل آلمانها هستیم
و اگر ایرانیها آنها را بیرون نیفکنند انگلیس و روس اینکار را خواهند کرد قوای
ما مقاومت ناپذیر است -

ایرانیان! ما با شما نه نزاعی داریم و نه هم سوء قصدی نسبت بمملکت
شما و هستی و زندگی شما ما فقط میخواهیم آلمانهای ملعون را بیرون برانیم
زیرا اینها غرضی جز اینکه کشور شما هم يك میدان ستیز و خونریزی واقع گردد و
مفلوک شود ندارند اگر شما حالا با ما مساعدت کنید ما بشما مساعدت خواهیم
کرد چه حالا چه در آینده -

اسناد
اشغال
ایران

دستور معرفی کلیه افسران احتیاط و ذخیره، به واحدهای مربوطه - ۱۵ شهریور ۲۰

تاریخ ۱۳۲۰ / ۵ / ۱۵
شماره ۷۵۴
ماه ۲۰
شماره ۱۳۲۰

وزارت کشور

اداره

دایره

فرمانده بهرامی

پیرو شماره ۲۰۲۳ - ۲۰ / ۶ / ۶ ارجاع بانسـران
احتیاط و ذخیره طبق تلگراف شماره ۱۳۱۱۶ / ۲۰۵۹۳ -
۲۰ / ۶ / ۱۱ احضار و اعزام افسران نامبرده موقوف شایسته
است بمشافل مربوطه مشغول شوند -

ارادت فرمانده ارضفشان

حسن ارضفشان
۱۳۲۰

شماره ۷۵۴
تاریخ ۲۰ / ۶ / ۱۵

با کد ۲۰
۲۰ / ۶ / ۱۸

متن تحلیف محمد رضاشاه - ۲۶ شهریور ۱۳۲۰-۱

راه ۱۳۲۰

بسمه تعالی

۵۳
۱

من خداوند قادر متعال را گواه گرفته بکلام الهی بنحید و با آنچه نزد خدا محترم است
 قسم یاد میکنم که تمام هم خود را مصروف خط استقلال ایران نموده خود را
 و حقوق ملت را محفوظ و محروس بدارم قانون اساسی مشروطیت ایران را
 نگهبان و برپاین آن و قوانین مقرر شده سلطنت نمایم و در ترویج مذهب حقیر
 اثنی عشری سعی و کوشش نمایم و در تمام اعمال و افعال خدا و پیرانشان را
 حاضر و ناظر دانسته منظورهای جبر سعادت و عظمی دولت و ملت ایران
 نداشته باشم و از خداوند استعانت در خدمت به برتری ایران
 توفیق مطلوبم و از ارواح طیبه اولیاء اسلام استمداد میکنم

محل رضاشاه

۱۰
۱۳۲۰

دوره دوازدهم قانون گذاری مذاکرات مجلس صفحه ۲۱۲

۵۲
۶

اکنون که مقتضیات داخلی کشور ایجاب نموده است که من وظایف خطیر سلطنت را عهده دار شوم و در چنین موقعی سنگینی مهم امور کشور را مطابق قانون اساسی تحمل نمایم لایحه میدانم با توجه وانی با اصول مشروطیت و تشکیک قوا لزوم همکاری دائم و کامل را بین دولت و مجلس شورای ملی خاطر نشان نمود، برای تامین مصالح عالی کشور متذکر شوم که هم من و دولت و هم مجلس شورای ملی و عمو انفراد ملت هر یک باید مراقبت تام نسبت بانجام وظایف خود داشته باشیم و هیچ گاه بهیچوجه از رعایت کامل قوانین نروگذار نکیم.

در این زمینه مخصوصا برای رفاه اهالی کشور فرمان مرگ داده شده که بعمم مامورین و مستخدمین کشوری و لشگری ابلاغ گردد که هر کس از حدود قوانین و مقررات وابسته تجاوز نماید و یا بحقوق افراد تعدی کند موافق قانون بکیفر مقرر خواهد رسید. دولت ماموریت دارد گذشته از اهتمام جدی در اجرای دقیق قوانین برای حصول تامین قضائی برنامه جامعی حاکی از رؤس اصلاحات مربوطه بامور اجتماعی و اقتصادی و مالی و تغییر مقرراتی که با احتیاجات و مقتضیات امروز وفق نماید هر چه زودتر با موافقت و تصویب مجلس تهیه نمود و تصویب اجرا بگذارند که مرجحات آسایش عمو طبقات اهالی کشور و همچنین بهبود اوضاع زندگی خدمتگذاران لشگری و کشوری از هر جهت آماده و وسائل رفاهیت آینده کشور فراهم گردد. این نکته را مخصوصا یاد آور میشوم که من جد واتی خواهم داشت پیوسته وظایف خود را موافق قانون و وجدان انجام دهم و انتظار دارم نمایندگان ملت و عمو کارکنان ادارات دولت و طبقه روشن فکر هم همین معنی را نصب العین خود نموده برای سعادت و بهر روزی مبین که مقصود مشترک همه ماها میباشد از این روش منحرف نگردند ضمنا دولت من اهتمام کامل بعمل خواهد آورد که با همکاری نزدیک با دولتتهائی که منافع ما با آنها ارتباط مخصوصا دارد بطوریکه مصالح مملکتی کاملا رعایت شود مشکلاتی که فعلا برای ما پیش آمده حل شده و جریان امور رونق دلخواه گردد در اینصورت امیدوارم بفضل خداوند بااستیاض کوشش که همه با تمام قوا بعمل خواهیم آورد کشتی سلامت کشور را بساحل برسانیم (مجلس پنج ساعت بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

۲
۵۶۴

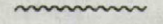
رواج مرام کمونیستی در رشت - ۲ آذر ۱۳۲۰

ل-۱

وزارت کشور

اداره کل شهربانی

وزارت کشور

اداره اطلاعات

دائرة دفتر

تاریخ ۲۰/۹/۲۱

شماره ۵۸۵۱۲/۱

پیوست ۳

موضوع

(محرمانه مستقیم فوری)

*

طبق گزارش تلگرافی شهربانی رشت مرام کمونیسم رفته رفته در آنجا رواج پیدا کرده بشهربانی مربوطه دستور داده شد بنحو شایسته جلوگیری نماید

رئیس اداره کل شهربانی - راجاس - راد سر

سازمان شاه و کما بخاندلی
جمهوری اسلامی ایران

[Handwritten signature]

درداد مرام در رشت

*

۱۲
۴
۱
۱۱

اداره اطلاعات

۲۰/۹/۲۱

ثبت کل وزارت کشور
شماره ۴۹۵۸۹
تاریخ ۲۰/۹/۲۱

جمع آوری عکس های هیتلر از عکاسخانه های تهران - ۵ اسفند ۱۳۲۰

۱- ل

وزارت کشور
اداره کل شهر بانی

اداره - بخش - شاسته

دائرة

تاریخ ۲۰/۱۲/۲۰

شماره ۶۵۹

پیوست ۱۰۰۱۸

موضوع

موضوع در دسترس
۶/۱۲/۲۰

وزارت کشور

*

عطف به مرقومه شماره ۱۷۶۹ / ۱۰۳ س معروض میدارد طبق

گزارش اداره مربوطه و بازجوئی که بعمل آمده است به پیچوجه

در مغازه های عکس فروشی و عکاسخانه ها عکس (هیتلر)

وجود ندارد فقط در دو سال پیش چاپخانه مجلس مقداری عکس

مشارالیه را برای مغازه کاشانی و تابان چاپ کرده بود که در

چندی پیش نسبت به جمع آوری آنها اقدام گردیده است فقط

ده برگ از عکسهای مزبور در مغازه زرین پوش جلو بهارستان

دیده شده که ضمن بازجوئی معلوم گردید سابقا از کاشانی

گرفته و تا بحال نفروخته و در مغازه خود نگاه داشته عکسهای

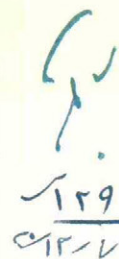
مزبور بایگانی و برای جلوگیری از چاپ و نشر آن نیز دستور لازم

به مامورین مربوطه داده شده -

۱۸۱۳

رئیس اداره کل شهر بانی - سرپاس راد سریع ۱۲/۲۰

ل-۶

وزارت کشور

اداره کل شهر بانی

کردستان
رونوشت گزارش شهر بانی مورخه ۳۱ / ۵ / ۲۱ شماره ۹۶۲

X

اداره کل شهر بانی در این اواخر در میان پاره اهالی اشاعه داشت که از طرف
 هوا پیمای آلمان اعلامیه بطور شعر ریخته شده در نتیجه تعقیب و جدیت شهر بانی
 چند نفر مورد بدگمانی واقع و دستگیر و تحت بازجوئی قرار تا اینکه در نتیجه بازرسی
 بدنی و اشیاء منزل محمد نام شهرت نیک بی شغل دانش آموز (۲۰) ساله فرزند
 عبدالکریم مامور اداره آمار سنجندج در دفترچه کوچکی بغلی که مند رجعات آن اشعار
 بود بدست آمده و معلوم گردید که یکفقره آن که ۲ شعر آن عینا بعرض میرساند
 آید ن اگرچه احمق دیوان و خراست - چرچیل خرزایدن دیوانه خرتراست
 این نقشه را فروغی بیعرضه طرح کرد - او خبر خواه دشمن وید خواه کشور است
 در طهران انتشار یافته و بواسیل متفرقه بسنجندج رسیده ولی دفترچه دیگر که ۲ شعر
 از آن نیز عینا بعرض میرساند - پس بهلوی دیون چویدر خواهد شد - چویدر
 کار سرد زدی زرخ خواهد شد - انگلیس آمد و این شاه چومهما نشر خواهد - نه تو
 مهمان وعد و چون بت جانان نشر خواند - بایک عکس درخت و یک مرد که بایک
 تیشه بیخ درخت را میزند و نوشته شده است سفند یاری رئیس مجلس تشبیه بایزان کردن
 و نقاشی نموده در بازجوئی نقاشی نامبرده را محمد نیک بی به عمل خود و گوینده

X

انتشار اوراق علیه نیروهای متفقین - ۳۱ مرداد ۱۳۲۱ - ۲

۶-ل

وزارت کشور
اداره کل شهر بانی

	شماره	مورخه	رونوشت ۲
X			<p>اشعار را نیز که بدگویی پشاه فعلی و سایرین است صریحا به اتکاف اینکه دوره - دموکراسی است و قلم و زبان آزاد است و منم شاعرم به خود انتساب میدهد - نامبرده باز داشت استدعای آموزش فوری را دارد - پاسار آصف وزیری</p> <p>رونوشت مطابق با اصل است</p> <p>سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران</p>
X			

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۶ خرداد ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن شماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۶ / ۳ / ۱۳۲۱

اقدام در مسائل زیر مورد تقاضا است اولاً مقامات انگلستان بتصور اینکه موقع فصل برداشت محصول است از دادن گندم بایران خود داری دارند حال آنکه بواسطه بدی محصول در سال گذشته هنوز حداقل تا سرخرمن به سی هزار تن گندم احتیاج هست .

ثانیاً وسائل نقلیه برای تامین احتیاجات عمومی خصوصاً حمل خواربار اهمیت زیادی دارد چنانچه مقدار کافی کامیون ولاستیک داشته نشود مسلماً مضیقه فوق العاده ایجاد خواهد شد شتر و قاطر هم دیگر رایران یافت نمیشود . دولت با کشتی ستیل ناویکاتر مقداری لاستیک و کامیون داشت که بواسطه بگل نشستن آن در ممبازا *Mambaza* این اشیاء هنوز نرسیده با تقاضاهای مکرر در حمل آنها بوسیله دیگر اقدام نموده اند تقاضای اقدام عاجل هست . ثالثاً برای اینکه دولت بتواند در امر خواربار از هر حیث موفقیت پیدا کند و از ترقی بهای آن جلوگیری کند انگلیسها باید از خرید مستقیم خود داری کنند غیر از گندم و جو برای احتیاجات خودشان که باید خودشان وارد نمایند سایر احتیاجات آنها ممکن است بوسیله کمیسیونی از نمایندگان دولت و نمایندگان آنها تهیه شود رابعاً باید موافقت کنند برای جلوگیری از صدور اجناس ممنوعه عملیات بازرسی مامورین گمرک در مرزها کاملاً اجرا شود البته دولت در تشریفات گمرکی نهایت مساعدت را بعمل خواهد آورد . در اینجا هم مذاکره شده است .

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱-۱

وزارت امور خارجه

رونوشت تلگراف بسنارت شاهنشاهی در لندن ۱۴/۴/۱۳۲۱ شماره (۵۸۸)

۷۳ خواهشمندم مفاد این تلگراف را باطلاع مؤثرترین شخصی که سیاست خارجی انگلستان را در دست دارد برسانید .

دولت ایران از اقداماتی که دولت انگلستان تا حال در همراهی با ایران کرده تشکر دارد منتهی اگر در تأمین تقاضاهای حقه خود پافشاری میکند نباید اولیای امور انگلستان این عمل را حمل بخدمت قدر دانی نمایند . تقاضاهای دولت ایران که اینقدر گزاف بنظر میرسد اگر درست توجه کنند در مرحله اول خواربار است که وضع ناگوار آن مکرر در مرکز باطلاع مأمورین مربوطه انگلستان رسیده و در مرحله دوم وسائل نقلیه است که آنهم بواسطه ارتباط کاملی که با تا میسن خواربار دارد مورد تقاضای مکرر دولت ایران برده . البته وقایع شهریور و ورود قوای متفقین و ماندن آنها در ایران در این قسمت تاثیر کلی داشته زیرا قوای متفقین که عده تحقیق آن بر ما مجهول ولی هیچوقت کمتر از ۵۰ هزار نفر نبوده اند از خواربار ایران اعاشه نموده گزشته از این عده زیادی لهستانی که عده آنها نیز در حدود سی الی چهل هزار نفر میشود در ایران بسر میبرند که این نیز تحمیل بر خواربار ایران است . بعلاوه مقدار زیادی خواربار ایران چه بطور مستقیم از طرف آقایان خریداری و صادر میشود و چه بواسطه وضعیت فعلی و عدم امکان نظارت در مرزها بطور قاچاق خارج میگردد .

تعیین میزان اجناسی که صادر میکنند بعلت اینک متفقین در گمرکات از دادن اظهارنامه خود داری میکنند مقدور نیست ولی قحطی که سراسر ایران را فرا گرفته و بر شدت آن روز بروز افزوده میشود حاکی از مقدار زیادی جنس و خواربار است که دائما از سرحدات ایران خارج میگردد . بالاخره در حدود هفتاد هزار عمده که باید حقا در دهات کار کنند برای عملیات راهسازی متفقین مشغول کارند و صرفنظر از اینکه این عده در تولید کشور کمک نخواهند کرد خواربار آنها نیز تحمیل بر دیگران خواهد بود .

بنا بر این ملا حظه میفرمائید تحمیلات آقایان متفقین چه مستقیم و چه غیر مستقیم بر خواربار کشور محرز و مؤثر میباشد . نسبت بواسطه حمل و نقل هم بطوریکه مکرر تذکر داده شده در حسد و یکمزار و پانصد کامیون از موجودی کشور در اختیار U.C.L. است که این مقصد را با در نظر گرفتن موجودی وسائل نقلیه ایران و احتیاجات باری غله و غیره فوق العاده زیاد است شرکت مزبور باین هم اکتفا نکرده و مدعی است باید سهمیه لاستیک و لوازم یدکی که امریکا بایران داده و میدهد تماما بوسیله او توزیع شود . راه آهن سرتاسری ایران و راه آهن تبریز

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱-۲

وزارت امور خارجه

- ۲ -

نظارت متفقین و تمام حمل و نقل آنها را عهده دار است البته باین ترتیب تصدیق میفرمائید
 خواستن کمک در تأمین احتیاجات باربری ایران از حیث وسائل نقلیه تقاضای بلاعوضی نیست .
 در مقابل این استفاده هائی که متفقین از منابع مختلفه این کشور کرده و میکنند دولت انگلستان از
 شهر یور باینطرف مقدار ۴۸۴ ۵۵ تن گندم ۲۴۸۵۰ تن شکر ۱۳۰۱۵۰ عدل قماش و ۵۰۷ تن چای
 بایران داده و در قسمت وسائل نقلیه با اینکه چندین ماه است از طرف *M. J. C. C.* وعده شده
 با نظارتی که در حمل و نقل دریائی دارند برای انجام و حمل سفارشات لاستیک و لوازم یدکی کامیون
 که مدتهاست در امریکا با وجود گشایش اعتبارات آنها معطل مانده اقدام خواهند نمود نه نقط
 کمکی نکرده اند بلکه طبق مدارک موجود مقداری از سفارشات ما را هم خودشان استفاده کرده اند
 و حال آنکه دولت و ملت ایران انتظار دارند متفقین تعهداتی که در پیمان سه گانه در کمک بوضع
 اقتصادی کشور ما دارند اجرا کنند . بنابراین اگر دولت ایران تحت تاثیر این وضعیت اصرار در
 تقاضاهای حقه خود نماید میتوان منصفانه او را متهم بعدم قدر دانی نمود ؟ آیا دولت ایران نباید
 در سهم خود متاسف باشد که کمک متفقین در مقابل تحمیلاتی که بکشور ایران عملا شده است ناچیز میباشد ؟
 اظهار آقایان باینکه در امر خرید غله بیطرفی برداشتی از طرف دولت کم است یا مأمورین مواظبت و
 مراقبت در جمع آوری نمیکند اساس صحیحی ندارد زیرا از حیث افزایش بها تا حال در ظرف یکسال
 بیش از ۱۵۰٪ تفاوت در نقاط مختلف کشور پدید آمده است و متهمی چون عمال متفقین بین پرور
 و برخلاف مقررات بخرید اجناس انحصاری و غیر انحصاری اقدام مینمایند البته بهای کلیه اجناس
 رو به ترقی گذارده و اشخاص هم روی این جریان دیگر جسر خود را در انتظار فروش بقیمتهای گزاف
 بدولت نخواهند فروخت باین شکل مشکلات جمع آوری هم معلول دخالت خود آقایان است متهمی
 این هم یکی از دلائلی است که برای فرار از انجام تعهدات خودشان در کمک با اقتصادیات ما هر درجه
 اظهار مینمایند .

بطور خلاصه دولت ایران در تقاضاهای خودش راه مبالغه و افراق را هیچوقت نیبموده و هیچگونه تقاضای
 غیر مشروعی هم نداشته و ندارد بعلاوه اشکال حمل و نقل و اشکالات دیگر متفقین را از نظر در برداشته
 و آنچه تا حال تقاضا نموده با توجه بوضع بین المللی و حد اقل احتیاج بوده و دولت و ملت ایران
 انتظار دارند متفقین با در نظر گرفتن وضع اقتصادی ایران که و خامت آن قسمت عمده اش مربوط
 به عملیات خودشان است و همچنین با در نظر گرفتن تعهدی که در این قسمت طبق پیمان کرده اند
 اقدام فوری در انجام تقاضاهای ایران نمایند و الا چنانچه کمک بموقتی نشود وضعیت ایران دچار
 اختلال و صدمه آن محققا عاید خودشان خواهد گردید .

دو چیز فوق العاده مهم که محتاج با اقدام فوری است رساندن سی هزار تن گندم و ده هزار حلقه
 لاستیک در ظرف سه ماه میباشد بشرط اینکه بلا فاصله شروع بحمل و تحویل آن نمایند . البته احتیاجا
 سه ماه بعد با اطلاع چنانچه عالی خواهد رسید .

در خاتمه خواهشمند است مراتب بالا را بنحوی که مقتضی میدانند با اطلاع مقامات مسئول انگلستان رسانده
 و مخصوصا توجه آنها را بلزیم کمک فوری در امر خوار بار و وسائل نقلیه جلب فرمائید و اطمینان بدهید که
 این تقاضای دولت ایران با توجه بتمام اشکالات موجوده فعلی میباشد و گراف نیست و آقایان را بخواستی
 بقیه پشت صفحه

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۴ تیر ۱۳۲۱ - ۳

که عدم کمک آنها در وضع اقتصادی و عمومی ایران ایجاد خواهد کرد متوجه ساخته و تذکر دهید
که اصرار دولت متکی باین دلائل است - قریباً صیرت جامعی از اجناسی که تا حال متفقین داده و
استفاده هائیکه در مقابل از منابع طبیعی و صنعتی ایران کرده اند برای استحضار جناب عالی ارسال
خواهد شد .

امیر کبیر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۳۲

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ تیر ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت اداره که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱ / ۴ / ۲۱

۰۰ مراسله را که تهیه فرموده اید ارسال دارید خرید آن‌وقت از ایران و صدور آن محرز و در موارد مختلفه هم مراتب سفارت انگلیس تذکر داده شده است بازبودن سرحد و خروج اجناس بطور قاچاق نیز در اثر وقایع شهریور بیشتر شده است با این مراتب چون منظور ایراد گیری نیست و بلکه میخواهیم جلب مساعدت کرد باشیم هر طور صلاح بدانید مراسله را تنظیم و ارسال فرمائید که در نتیجه حضرات تشویق بمساعدت شوند چونکه وضع نان خوب نیست و مخصوصا باید همراهی کنند در مدت کم مقداری گندم بماند بزنند والا قحطی پیش آمده سلب امنیت میشود در اینجا هم روز ۱۹ تیر با کاردار سفارت انگلیس مذاکرات لازم بجا آوردم و قرار شده است بلندن تلگراف و بخواهد هر چه زودتر مساعدت نمایند مقدار گندمی که فعلا لازم داریم و باید در فاصله یکماه تدریجا برای نان تهران تحویل دهند سی هزارتن در مدت سه ماه است که لااقل هر ماه ده هزارتن تحویل دهند البته این نظریه را تایید و طوری اقدام خواهید فرمود حاضر شوند از هر کجا ممکن است این مساعدت را با ما بنمایند

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۷ مهر ۱۳۲۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت اداره که اصل آن شماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱/۷/۷

با اینکه از جهت خوار بار و سایر کالاها بی نهایت در مضیقه میباشیم مقدار چهل ود و هزار تن گندم قند شکر قماش و غیره متعلق بدولت و تجار قریب هشت ماه است بتدریج در بناد رجنوب جمع شده و چون نیروی متفقین خط آهن را تخصیص با احتیاجات خودشان داده اند ما مورین نمیتوانند این کالاها را بداخله کشور حمل نمایند نظر باینکه انبارهای گمرک استتظاعت نگهداری این مقدار کالا را ندارد قسمت عمده آنها در محوطه های گمرک مانده و با فرارسیدن فصل پازندگی وزستان تمام آنها فاسد و از بین خواهد رفت اینجا با سفارت و مقامات مربوطه انگلیس مذاکره اقدام جنابعالی در آنجا مؤثرتر خواهد بود بفرمائید دستور مقتضی بمامورین خودشان صادر نمایند که این کالاها که برای احتیاج کشور ضرورت فوری دارد حمل بشود طبق پیمان منعقدہ متفقین متعهد شده اند در موقع استفاده از خطوط آهن ایران حوائج ضروری ما را کاملاً منظور نمایند نتیجه را تلگراف فرمائید .

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۵ مهر ۱۳۲۱-۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف بجناب آقای تقی زاده وزیرمختار ایران در لندن بتاريخ ۱۳۲۱/۷/۲۵

امروز تلگراف مستقیمی با آقای چرچیل در تقاضای فوری بیست و پنجهزارتن گندم و دو بیست و پنجاه کامیون مخابره و اعلیحضرت همایونی نیز از اعلیحضرت پادشاه انگلستان تقاضای توجه فوری فرموده اند. چون موضوع خواربار حائز اهمیت خیلی زیاد و بواسطه کمی گندم و نداشتن وسائل باربری قحطی و انقلاب خیلی نزدیک مخصوصا در پایتخت پیش‌بینی میشود خواهشمندم سعی کنید نخست و زیر انگلستان را هرچه زودتر ملاقات و نتیجه را اعلام تلگراف فرمائید ضمنا بطور اختصار جنابعالی را مطلع مینماید در ملاقاتهایی که این روزها در تهران با آقای کیسی وزیر کابینه مقیم قاهره دست داد اینموضوع را جز سایر مسائل صحبت کردیم فقط با دادن پنجهزارتن گندم بشرط تسلیم بیست و پنجهزار تفنگ موافقت کردند و حال آنکه بعد از تفنگ و فشنگ و مسلسلهایی که پارسال از ما گرفته اند و هنوز قیمت آنها نپرداخته اند دیگر چیز قابلی برای ما باقی نیست ما سخت مبتلای اشکالات و ناامنی داخلی هستیم و احتیاج مبرم باسلحه داریم و دیگر غیر ممکن است تفنگی تسلیم کنیم با این وصف چون احتیاج شدیدتر بکامیون داشتیم در هفته های اخیر بالاخره از طرفین قبول شد پانزده هزار تفنگ دیگر بقیمت هفت لیره و کسری از ما بگیرند و در عوض مقداری کامیون بقیمت هر دستگانه چهارصد لیره فوری تحویل نمایند ضمنا قیمت اسلحه تحویلی پارسال را هم بلا درنگ بپردازند سال گذشته دولت انگلستان احتیاج باسلحه داشت ما فوراً دادیم حالا ما احتیاج بگندم داریم تمام مناسبات و تعهدات ناشی از پیمان را هم که کنار بگذاریم ممکن است در مقابل تفنگهای پارسال حالا

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۵ مهر ۱۳۲۱-۲

بما گندم بدهند بعلاوه قرارداد مالی ما حاکی از این است که شصت درصد ارزهاییکه دولت ایران دارد قابل تبدیل بکالا باشد در ششماه اول تقریبا هیچ کلائی نداده اند و مقداری خواربار واجب را ممکن است جزء این قسمت از تعهد خود قرار دهندعجب اینست باوجود دیدن این وضع بجای هرگونه همراهی صحبت از احتکار میکنند و در هر موردی که باظهار آنها کسی را تعقیب کرده ایم چیزی معلوم نشده چون میگفتند در بعضی نقاط کشور جنس کافی موجود است چندماه است بخود انگلیسها اختیار داده ایم بهر قیمت ممکن شود بخرند بیش از میزان غیر قابل ذکری نتوانسته اند تهیه نمایند سه روز پیش باز مجبور شدیم لایحه دو هزارمليون (۲۰۰۰) اسکناس اضافه بمجلس ببریم که سخت دچار مخالفت میباشد زیرا در ظرف یکسال گذشته برای تبدیل لیره ها مقدار اسکناس را از یکهزار و پانصد ملیون بسه هزارمليون ریال رسانده و حالا باز اضافه میخواهند و حال آنکه هیچ مساعدتی بمانکرده اند و تقاضاهای روزانه اسکناس ما را نه ورزشکستگی حتمی سوق میدهد هزینه زندگی نسبت بسه سال پیش چهار برابر شده است و معلوم است این دو هزار ملیون اضافی بکجا خواهد کشید دولت نمیداند جواب مردم را چه بگوید و چگونه از لایحه افزایش اسکناس در مجلس دفاع کند لااقل اگر فعلا این کمک جزئی را بکنند در احساسات مردم بی تاثیر نخواهد بوله والا با این وضع نه این دولت بلکه هیچ دولت دیگری کشور را نمیتواند اداره کند در تلگرافی که آقای چرچیل مخابره شده تفصیل حال و مذاکره با آقای کیسی به بیان جنابعالی احسا له شده است منتظر جواب فوری است .

۳۱
۷۷۷۱

۷۷۷۱ / ۵۵۵۶۵

(۲)

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۹ آبان ۱۳۲۱ - ۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت اداره که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن ۱۳۲۱ / ۸ / ۱۹

۰۰۰ قیمت اسلحه هنوز پرداخت نگردیده مجدداً سفارت انگلیس تاکید شد راجع بوضعیت گندم و خواربار اقدامات جدی در اجرای قانون منع احتکار جمع آوری محصول و جیره بندی از طرف دولت شده و میشود تعیین میزان قطعی غله و اظهار نظر مستشار آمریکائی پس از مطالعات کامل اطلاع داده خواهد شد بهر حال چون وضعیت غله کشور و نان تهران بی اندازه وخیم و خطر قحطی و گرسنگی روز بروز بیشتر میشود برای اینکه تا اندازه از وخامت اوضاع جلوگیری شود باید اقدام فرمائید که قبل از اعلام نتیجه مطالعات و اظهار نظر مستشار آمریکائی بهر ترتیبی هست مقداری گندم بایران بدهند . هنوز در مقابل تفنگها حاضر نشده اند کامیون بدهند . خروج خواربار از مرز بوسیله کامیونهای ارتش انگلیس بطور غیر مجاز ادامه دارد و با اوضاع کنونی فاقد وسائل کنترل هستیم آنها ضمن یاد داشت‌هایی با تعیین مقدار و ذکر تاریخ سفارت انگلیس اطلاع و تقاضای جلوگیری و پرداخت عوارض گمرکی شده است ولی بهیچوجه ترتیب اثری در جلوگیری آن بعمل نیآورده و نسبت بپرداخت عوارض مقدار خوارباریکه تاکنون صادر شده میگویند بطوریکه در فلسطین و عراق و سوریه و مصر معمول است باید معاف باشند . برای حمل مازاد محصول نقاط شمال ایران که نسبتاً امسال خوب شده است مامورین شوروی مزاحمت فراهم آورده و جلوگیری میکنند با وجود اقداماتیکه تاکنون در تهران و مسکو شده است هنوز به نتیجه نرسیده خوب است درین باب هم مذاکره فرمائید در هر حال مقدرات ما در دست آنها و هر طوریکه میخواهند رفتار میکنند . برای حمل مازاد محصول نقاط شمالی بمرکز زیاد اشکال تراشی میکنند و اغلب روزها بکلی جلوگیری

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۱۹ آبان ۱۳۲۱ - ۲

میکند و برخلاف وعده که داده بودند در مقابل پنجاه هزارتن برنج پنجاه هزارتن گندم بدهند حالا بطور قطع از این معامله خود داری و سی هزارتن برنج و پانزده هزارتن جو و پنج هزارتن گندم و بیست هزارتن سیب زمینی بدون معاوضه با خواربار دیگر از ما جدا میخواهند و دولت ناچار باید تن در دهد والا جلوت تمام محصول آذربایجان و خراسان را خواهند گرفت و علاوه بموجب صورتیکه اخیرا داده اند مقدار زیادی گوسفند و گاو اسب شتر و غیره میخواهند و دولت نیز با اینکه مملکت در خطر قحطی است برای رفع مشکلات موافقت کرده با این وضع انگلیسها برای کمک با ما و دادن مقدار جزئی گندم چه تقاضای کم‌شکلی از ما دارند انصاف و وجدان بر این حکم میکند که اقلا انگلیسها آن مقدار خوارباری که روسها از ما میبرند در مقابل همان مقدار گندم و خواربار دیگر بدهند اقدام مقتضی منوط بنظر و تشخیص جنابعالی است .

۱۳۲۱/۱۰/۲۱

۱۳۵۵/۷/۱۱

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ آبان ۱۳۲۱ - ۱

سونه (۶)

اداره .....

وزارت امور خارجه

رونوشت ..... شماره ..... مورخه ..... وزارت که اصل آن بشماره ..... ثبت شد

تلگراف سفارت شاهنشاهی در لندن مورخ ۱۳۲۱/۸/۲۱

در باب قیمت اسلحه میگویند حاضریم بپردازیم ولی در قیمتها مخصوصا بهای مسلسل اختلافی است که مشغول مذاکره هستیم نتیجه را اطلاع خواهم داد در باب موافقت نامه گندم و جو متن تازه از سفارت انگلیس و سفارت امریکا بماتسلیم شده با متنی که بجناابعالی مخابره کرده ام تفاوت‌های حساس دارد بجای تعهد صریح در رساندن کسری غله بتمام یا قسمتی از کشور که کسر داشته باشد فقط مینویسند در حدود کامل توانائی خود سعی خواهند نمود کسر گندم را با محسوب داشتن سایر مواد اختلاطی نان بدهند و نیز تقسیم آن را بر تمامیدن غله را بهمه جای ایران بعهده ومسئولیت خود ما واگذار کرده اند در صورتیکه ارتش شوروی اغلب از حمل و نقل غله جلوگیری میکند و حال آنکه در این دو قسمت قبلا بین ما در تهران موافقت کامل با مضمون تلفنی که مخابره شده موجود بود حالا که این جواب رسیده در اینجا هرچه صحبت کردیم تغییری ندادند آوردن بیست الی بیست و پنج هزار تن گندم را نیز بهر زودی که ممکن شود بشرط پرداخت ریال بدون وقفه و هر چه بخواهند موکول نموده اند بدیهی است این ترتیب کار ما را در تحصیل اجازه اضافه اسکناس در مجلس تسهیل نمیکند و بر فرض تحصیل اجازه هم عاقبت چنین عملی معلوم است مطلب دیگر اینکه دولت شوروی نیز نظیر همین تقاضا را دارد یعنی ریال نامحدود در مقابل دلاری که در حساب خودشان در روسیه نگاهدارند میخواهند با حق چهل درصد بطلای موجود در مسکو این اشکال هم بوزیر مختار انگلیس گفته شد و تقاضا نمود خودشان احتیاج ریالی شوروی را تامین کنند که با یک جا طرف معامله باشیم قبول نکرد این است گردش کار در چند روز اخیر ضمنا جواب یادشاه

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۲۱ آبان ۱۳۲۱ - ۲

انگلستان با علیحضرت همایونی با امضای پادشاه رسید ولی در جواب اینجانب از آقای چرچیل هنوز تلگرافی نشده است در این مسائل هر نظری دارید زود تر تلگراف فرمائید .

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۱۳۲۱ / ۱۲ / ۱۳۲۱

~~۱۳۲۱ / ۷ / ۳۱~~

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۶ آذر ۱۳۲۱-۱

نوعه ۸

وزارت امور خارجه

اداره

شماره

تاریخ

بیوست

ترجمه نامه وزارت امور خارجه انگلستان

تاریخ ترجمه - ۲۳ / ۱۰ / ۳۲۱

مترجم - ابوتراب دیهیم

تاریخ اصل ۲۷ نوامبر ۱۹۴۲

شماره ۳۴ / ۱۲۲ / ۶۸۴۸

وزیرمختار - زینم

مسائلی که در نامه ۱۷ نوامبر جناب عالی در بیرامون وضعیت خواربار ایران طرف بحث

قرار گرفته بود اکنون مورد امعان نظر و دست‌آورد واقع گردیده است .

پیش از همه تذکر این نکته را لازم می‌شمارم که دست‌آورد این نظریه شما که میبایستی موضوع تهیه

خواربار و مسئله ازدیاد انتشار اسکناس هر یک بطور جداگانه فیصله پیدا کند که ملامت موافقت دارم -

دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان پیوسته موید این نظریه بود که بین این دو موضوع وجوه

رابطه موجود نمیباشد در صورتی که دولت ایران در جریان مذاکرات اخیر در طهران همواره خواسته

استد اجرای تعهداتی را که طبق پیمان مالی ۱۹۴۲ مبعده گرفته اند به تحویل مقادیر

زیاد تری گندم موکول بکنند .

بطوریکه جناب عالی نیز اطلاع حاصل نموده اید در تاریخ ۱۹ نوامبر مجلس ضمن تصویب قانون انتشار

اسکناس اجازه صدور اسکناس را به هیئت نظارت اسکناس واگذار کرد - دولت اعلیحضرت

پادشاه انگلستان این تصمیم را با حسن استقبال تلقی نمود و امیدوار است که این تصمیم به مشکلاتی

که در راه تأمین حوائج ریالی متفقین در ایران ایجاد شده بود خاتمه می‌بخشد - این وجوه برای

اصلاح جاده‌ها بهبود بنادر و توسعه خطوط آهن کشور صرف شده و تا با امروز از این راه فوائد بیشمار

و پایداری نصیب ایران گردیده است و دست‌آورد امیدوار است در آتی نیز از این راه فوائد زیاد تری عاید شود -

در موضوع اعلامیه انگلیس و آمریکا از قرار معلوم روی متن آن در طهران موافقت حاصل گردیده است

و همین زود یها انتشار خواهد یافت ضمناً دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان بدون این که

منتظر انتشار این اعلامیه بشوند ترتیبی داده اند که در ماه نوامبر پنجاه و نهمین روز ماه دسامبر پنجاه و نهمین

روز تعقیب آن هر چه زود تر در هزارتن گندم بایران حمل بشود - " سررید بولارد " - " Sir Reader Bullard "

درخواست کمک‌های اقتصادی به ایران در زمان حضور متفقین - ۶ آذر ۱۳۲۱-۲

نوع ۸

وزارت امور خارجه

- ۲ -

اداره .....
شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

نیزقراری داده که برای رفع کمبود کنونی سه هزاروانصد تن جو عراق فوراً از اهواز بظهران فرستاده شود .
دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان با این ترتیب نهایت کمک را بایران مبذول میدارند و امیدوارند
که دولت ایران هم بسمه خود اقدامی بعمل بیاورند که مقررات قانون ضد احتکار جداً بموقع اجراء آید
و کسانی را که تخلفشان به ثبوت برسد شدیداً مجازات برسانند - بد بختانه دولت ایران در مورد اجرای
این قانون تا بحال چندان بذل همتی ننموده و عمل آنها دال بر این معنی شده که سفته بازان و محتکرین
اجازه دارند بدون تشویش خاطر عملیات خویش را ادامه بدهند .

جناب عالی متذکر شده اید که مقامات متفقین مواد خواربار را از ایران صادر مینمایند - بطوریکه "سر موریس پتerson -
Sir Maurice Peterson" ضمن نامه مورخه ۲۰ مه (شماره ۳۴ / ۱۲۲ / ۲۸۷۵) خود توضیح
داده که دولت ایران خود بمقامات متفقین اجازه دادند بجزگندم پارهای مواد خواربار دیگر را در حد
سهیمه ای که تعیین شده است بخارج بفرستند - دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان از صدور
مواد خوارباری که خارج از حد و سهیمه نامبرده باشد اطلاع ندانند .

نظر شخصی شما مبنی بر این است که برای مخارج متفقین بجای حسابهای جداگانه در مسکولندن
حساب در انگلستان نگاهداری شود - دوستدار این حسن ظن را تقدیر می کنم ولی در عملی بودن آن مشکوک
میشم علی الخصوص حالاً که باید مخارج دولت آمریکا را در ایران نیز منظور نظر قرار داد .

اماد رخصت تأخیری که در تأدیه بهای اسلحه جاتی که سال قبل دولت انگلستان خریداری نمود مهوری
دائماً مطلب بدین قرار است که چندی قبل "سر ریچارد بولارد" بدولت ایران اطلاع داد که دولت انگلستان حاضر
است بهای آنها را فوراً کارسازی نماید - تاخیر از این روی ناشی شده که دولت ایران برای مسلسل ها
قیمتی مطالبه میکنند که خیلی بیشتر از بهای است که دولت انگلیس بپرداختش موافقت کرده است .

این نکته را هم متذکر گردیدم اید که مقامات شوروی تقاضا دارند مقدار زیادی مواد خواربار برای مصروف
نیرویشان تحویل آنان شود و گفته اید که مقامات نامبرده مانع از انجام این مقصود میشد که ما زاد محصول آن
و خراسان به سایر نقاط کشور فرستاده شود - از قرار معلوم دولت ایران به سفیر کبیر خود در مسکولندن
که در این باب با دولت شوروی مذاکراتی بعمل بیاورد و امیدوارم که در نتیجه این مذاکرات قرار رضایت بخشی
برای حمل مواد خواربار از ایالات شمالی به طهران داده خواهد شد .

ارادت کیش
امضا - الکساندر رکاوگان

جناب آقای سید حسن تقی زاده
سفارت ایران در لندن

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱

وزارت امور خارجه

محرمانه ونوری

اداره دفتر محرمانه
شماره ۶۰۰
تاریخ ۱۸/۱۲/۲۱
پیوست

جناب آقای نخست وزیر

پیرو نامه مورخه ۲۱/۱۲/۱۶ شماره (۳۵۴۳) راجع به درخواست اداره رادیو انگلستان از جناب آقای تقی زاده وزیر مختار شاهنشاهی در لندن که مختصری در عید نوروز در رادیو بفارسی صحبت بدارند با استحضار محترم میرساند جناب آقای تقی زاده در ضمن استیذان برای حرف زدن در رادیو تذکر داده اند که " قصد دارم فقط چند کلمه بیشتر نگویم آنهم فقط راجع به تبریک نوروز و اهمیت عید " نسبت با ساس موضوع که اجازه داشته باشند در رادیو صحبت نمایند در نتیجه مذاکره تلفونی که فرمودند " مانعی ندارد " همینطور جناب آقای تقی زاده پاسخ صادر گردید که اگر بخواهند با اداره رادیو زودتر جواب دهند و موقع معینی را برای خود در پرگرام ذخیره کنند تاخیر نشود ولی بنظر وزارت امور خارجه در اینموقع اول سال که ممکن است بعد از تحمل تمام سختی ها که در این چند سال جنگ برای ما پیش آمده و بآن ساخته ایم تازه فصل جدیدی از آغاز بدبختی و گرفتاری برای ما - پیش بیاید که در رأس همه کمیایی و قحطی در مقابل احتیاجات و ضروریات ظاهرا حتمی است و میشود احتمال هم داد که امراض مسریه گوناگون سر آمد همه سختی ها نیز گریبان گیر اهالی رنج کشیده ورنجبر این کشور شده از عده زیادی کشتار نماید و باید متفکین ما بما آنچه در حیطه اقتدار دارند همراهی کنند تا سختی و بیچارگی از سراسر کشور لا اقل در حد ممکن کمتر شده و ما بتوانیم تا روز صلح و ایتمه امیدواری ها که برای ایام بعد و روزگارهای آتی مه میدهند یکطوری خود را با برجا و زنده نگاه داشته بآنموقع از تاریخ و روزهای خوش برسیم هیچ عیب ندارد جناب آقای تقی زاده ضمن اظهارات خودشان در رادیو که تبریک نوروز را به هموطنان میگویند و اهمیت عید را آنهم این عید چند هزار ساله باستانی ایرانیان را بگوش عالم و عالمان میرسانند بفرمایند که ایرانی ها با آنهمه شوکت و عظمت آداب و رسم و آنهمه توانائی مادی و معنوی که از پرتو مراتب دانش و بینش و محصول زیاد خود دور و نزدیک دوست و دشمن همه را برخوردار و متمتع مینمودند حالا و در این ایام از روزگار تاریک فعلی

نمونه ۸

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱-۲

وزارت امور خارجه

- ۲ -

اداره .....
شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

در چه حال و چه روزی هستند و حادثه جنگ که دیگر کشورها بهم ریخته اند چگونه امور مالی و اقتصادی و شیرازه هستی آنها را از هم پاشیده است . ایران این کشور پهناور زراعتی که همیشه زائد محصول زمینی و درختی و حتی حیوانی خود را بجاهای دور دست میفرستاده اکنون اهل آن بلغم نانی محتاج و تکلیف آتیه خود را هم نمیدانند که رو بچه وضع و چه ناگواری های بدتر و سخت تر میروند بدیهی است جناب آقای تقی زاده با اطلاعات مبسوطی که از وضع ایران مشکلات سیاسی اداری و مخصوصاً وضعیت ارزاق و احتیاجات فعلی ما دارند و بخوبی میدانند که چه پیش آمده و چه مداخلات باعث این روزگار سختی و بدبختی شده و حالا چه مساعدتها لازم است که ما را از این پیچ و خم بیرون بیاورد و چه پیش بینی هایی هم باید برای آتیه حتی نزدیکی احتمالی جنگ با ایران و مصونیت نسبی این کشور و بالاتر از همه موقع آخر کار و خاتمه جنگ که رعایت خسارات وارده باین کشور را بکنند و استقلال و تمامیت ایران را محفوظ دارند . خود بهتر و خوبتر تشخیص میدهند که بچه طور و بچه قسم در چند کلمه عبارات مؤثر تمامی منظورات بالا را بپروورانند که در نتیجه هم وضعیت بخوبی روشن و هم جلب مساعدت ممالک دور و نزدیک مخصوصاً متحدین ما بشود تا فکری کنند ایران هر قدر ممکن است از این مصائب مصون و احتیاجات ضروری آنها در نظر گرفته شود - البته نمیخواهیم اشکال سیاسی تولید ورنجشسی بیفایده پیش بیاوریم بلکه میخواهیم سختی و بدبختی فعلی ما را بدرستی دریابند و فکری هم از راه خیر خواهی بکنند و ضمناً بدانند یک کشوری که طرف دعوی نبوده و وقتی اینهمه خسارت و زحمت متحمل شود خیلی بدیهی است که باید در موقع خوشی و موفقیت هم سهمی بسزا داشته اگر چیزی باوندند چیزی هم نخواهند که مخالف تمامیت و استقلال و مصالح حیاتی آن باشد .

با مراتب بالا در نظر گرفته شده بسفارت شاهنشاهی در لندن تلگراف زیر مخابره شود :

)) پیرو ۰۰۰ ضرر ندارد با اطلاعات مبسوطی که از مشکلات سیاسی و اداری اقتصادی و مخصوصاً وضعیت ارزاق و احتیاجات ما دارید و بخوبی میدانید چه پیش آمده و چه مداخلات باعث این روزگار سختی و بدبختی ایران شده و حالا چه مساعدتها لازم است ما را از این مصائب و گرفتاری ها بالنسبه بیرون بیاورد و چه پیش بینی هایی هم باید برای آتیه حتی نزدیکی احتمالی جنگ با ایران و مصونیت نسبی این کشور

نمونه ۸

درخواست وزارت خارجه از نخست وزیری - ۱۸ اسفند ۱۳۲۱-۳

اداره .....
شماره .....
تاریخ .....
پیوست .....

وزارت امور خارجه

- ۳ -

و بالاتر از همه موقع آخر کار و خاتمه جنگ که رعایت خسارات واردۀ باین کشور را بکنند و استقلال و تمامیت ما را محفوظ دارند ضرورت دارد ضمن تبریک عید و اظهاراتی که برای توضیح در اهمیت عید میفرمایند بهر وضع و بهر عبارت که صلاح و مقتضی بدانند زمینه بیاناتی هم نسبت بمطالب بالا بزبان فارسی یا انگلیسی و یا هر دو تهیه نموده بوضع خوش و مطلوبی در جای خود ادا بفرمایند که شاید وضعیت بخوبی روشن و جلب مساعدت ممالک دور و نزدیک و مخصوصاً متحدین ما و ممالک امریکا بشود و در نتیجه هم نفعی بر آن متصور گردد بدیهی است خود جنابعالی بهتر و خوتر تشخیص میدهید که با رعایت موقعیت و وضعیت فعلی بچه نحو و بچه قسم در چند کلمه عبارات مؤثر و جامع تمامی منظورات ذکر شده را بپرورانیید با این مراتب اگر باز هم بجبهاتی مقتضی ندانید اصلاً صحبتی از این مطالب بشود دیگر لازم بمراجعه ثانوی نیست هر طور مقتضی دانستید مختارید اقدام بفرمائید ((

خواهشمند است هرگاه تصویب میفرمایند تلگراف بالا مخابره شود مقرر دارند اجازه آن را زود تر ابلاغ نمایند که تا دیر نشده اقدام شود .

وزیر امور خارجه

۳۵۸۴۸
۱۱/۱۲/۲۲

نونه ۸

تعطیلی عمومی به مناسبت خاتمه جنگ دوم جهانی - ۱۳۲۴

وزارت کشور
استانداری استان دهم

تاریخ .....

شماره .....

پیوست .....

۲۳

اداره

طبق تلگراف شماره ۸۲۳۷ جناب آقای نخست وزیر مناسبت خاتمه جنگ جهانی و پروزی متفقین روز پنجشنبه ۲۵ مرداد ماه جاری کلیه وزارتخانه ها و ادارات دولتی و موسسات تعطیل خواهند بود. روزهای پنجشنبه ۲۵ و جمعه ۲۶ مرداد هم مراسم جشن و شانمانی با آفراشتن پرچمها در سراسر کشور برپا خواهند شد.

استاندار استان دهم - وارسته

[Handwritten signature]
دوره

۹

شهری مورخه ۲۱/۱/۱۳۲۰ شماره ۱۶۲

ایرانیان!

مرازا آذانی در خاک شما هستند اینها به کثیر مقامات مهی در مملکت
حاضر گفته اند و فقط منتظر یک کلمه از هیئت هستند که منابع اصلی مایه
شماره آثار و مرز خارزد عزارت آلمان برای اینها تکلیفات جامعی ترتیب
دادند و هرکامشان باموروت مخصوصی مینماید شما میدانید که تکلیف
د شد قطعا اینها هیچ نردیای نخوا

بصل ادر جلد اول

بصل ادر (جری شمسی) ۱۳۲۰ میلادی ۱۹۴۱
بصل ادر (جری شمسی) ۱۳۲۰ میلادی ۱۹۴۱

برای دفع بیخیزی ایران و استفاده بجا از این راهبردها در ایران در صورتیکه حرکت
برآید در ۲۸ تیر ۱۳۲۰ (جری شمسی) ۸ اردیبهشت ۱۹۴۱ (جری زرتشتی)
شده بود. در این درداشت در همین بهره در ۲۵ مرداد تسلیم شده. با آن
پهلوی خود را میگیرد دست و پا میزند و در شهر پاره را در خاک
شده بود. در این درداشت در همین بهره در ۲۵ مرداد تسلیم شده. با آن
پهلوی خود را میگیرد دست و پا میزند و در شهر پاره را در خاک
شده بود. در این درداشت در همین بهره در ۲۵ مرداد تسلیم شده. با آن
پهلوی خود را میگیرد دست و پا میزند و در شهر پاره را در خاک

مکان شهرستانی در این او خرد ریمان باره اهالی اشانه داشت که از طرف
آلمان اعلامیه بخورد شهر رخنه شده در نتیجه تعقیب وجودیت شهرستانی
بوت گمانی واقع و دستگیر و تحت بازجویی قرار تا اینکه در نتیجه بازرس
انفعل محمد نام شهرت نیک بی شغل دانش آموز ۲۰ خرداد ۱۳۱۳
بود آره آمار سندانج دود نترجه کجک بگلی که مد
و معلوم گردید که بگفتره آن که ۱۲ شهرمان عینا بعر
دیوان و خراست - جو چیل خرابیدن دیوانه خود
سرفه طبع کرد - او خبر خواه در ضمن وید خواه کشور
نه و وسایل متفرقه به سندانج رسیده ولی در نتیجه بگری
سازند - پس بوی دود چون در خواست شد - چوید
شد - انگلیس آمد و این شاهجهو بهمانش خواهد - نه تو
اشتر خواند - باین عکس درخت و یک مرد که باین
و شند ما سفند یاری رئیس مدرسه
شس نامبرده را

وزارت معارف
مدر وزیر

قسمت با این گم گم هم فرود از صرف خط
مخبره با این گم گم هم فرود از صرف خط
مخبره با این گم گم هم فرود از صرف خط
مخبره با این گم گم هم فرود از صرف خط

شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف

وزارت امور خارجه
شماره مورخه
شماره مورخه
شماره مورخه

پس از آنکه ستم شاه پهلوی در ایران در این وزارت در ۲۵ شهریور
شهر استغفا داره و غیره در حقش بگفت در این صورت شد. دولت جدید
های ایران دستور ترک استقامت داد (۲۵ شهریور) ۲۵ شهریور
را به جانشینی خود تعیین نمود و خود با خاندان سلطنتی عازم استغفا شد. در تهران شدند.
ایران و انگلستان و شوروی به ترتیب پس از سرانجام رسید (۶ بهمن ۱۳۲۰) ایران را ترک کردند
در آن وقت تیمار نمودند که در این وقت حاکمیت ایران را در دست گرفتند

آرشیو ملی ایران (سازمان اسناد و کتابخانه ملی) در هشتادمین سالگرد اشغال ایران توسط نیروهای متفقین در شهریور ۱۳۲۰. اسنادی از حضور قوای روس و انگلیس و استغفا و اخراج رضاشاه پهلوی از ایران و جانشینی پسرش منتشر کرده است.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه
شماره مورخه
شماره مورخه
شماره مورخه

شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف
شماره مورخه اداره معارف

وزارت معارف
اداره کل شهرستانی
وزارت معارف
اداره کل شهرستانی
وزارت معارف
اداره کل شهرستانی